

Правове регулювання екологічної безпеки в Україні

Навчальний посібник підготовлений колективом викладачів кафедр екологічного права; земельного і аграрного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» і кафедри цивільно-правових та господарсько-правових дисциплін Кримського юридичного інституту Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» на основі сучасного законодавства як складової навчального комплексу з дисципліни «Правове регулювання екологічної безпеки».

Для студентів і викладачів вищих юридичних навчальних закладів, науковців та практичних працівників.

*Рекомендовано до опублікування вченою радою Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»
(протокол № 4 від 23 грудня 2011 р.)*

Рецензенти:

Г. І. Балюк, доктор юридичних наук, професор кафедри екологічного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондент НАПрН України;

В. Ю. Уркевич, доктор юридичних наук, доцент кафедри земельного і аграрного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Авторський колектив:

розділ I — проф. **А. П. Гетьман** та проф. **М. В. Шульга**;
розділ II — доц. **В. Л. Бредіхіна**; розділ III — доц. **І. В. Кирсва**; розділ IV — доц. **Т. В. Григор'єва**; розділ V — доц. **В. І. Гордєєв**; розділи VI та VII — доц. **М. К. Черкашина**; розділ VIII — доц. **Т. В. Лісова**; розділ IX — доц. **Л. В. Лейба**; розділ X — асист. **Д. В. Санніков**; розділ XI — асист. **О. С. Лисанець**

П68 **Правове регулювання екологічної безпеки в Україні** : навч. посіб. / А. П. Гетьман, М. В. Шульга, В. Л. Бредіхіна та ін. — Х. : Право, 2012. — 296 с.

ISBN 978-966-458-364-7

Навчальний посібник підготовлений колективом викладачів кафедр екологічного права; земельного і аграрного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» і кафедри цивільно-правових та господарсько-правових дисциплін Кримського юридичного інституту Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» на основі сучасного законодавства як складової навчального комплексу з дисципліни «Правове регулювання екологічної безпеки».

Для студентів і викладачів вищих юридичних навчальних закладів, науковців та практичних працівників.

УДК 349.6
ББК 67.9(4УКР)307

© Гетьман А. П., Шульга М. В.,
Бредіхіна В. Л. та ін., 2012
© «Право», 2012

ISBN 978-966-458-364-7

Зміст

Передмова	7
-----------------	---

РОЗДІЛ I. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ (ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ)

§ 1. Поняття і сутність екологічної безпеки	9
§ 2. Основні нормативно-правового регулювання екологічної безпеки	12
Список нормативних актів та літератури	15
Контрольні питання	16

РОЗДІЛ II. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ВІД НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

§ 1. Особливості правового регулювання екологічної безпеки населення	17
§ 2. Право громадян на екологічну безпеку: сутність та зміст	20
§ 3. Форми захисту права громадян на екологічну безпеку	21
§ 4. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру	27
§ 5. Правовий статус осіб, які постраждали внаслідок дії надзвичайних екологічних ситуацій	30
§ 6. Правове регулювання екологічної безпеки територій: поняття та особливості	33
§ 7. Правове регулювання екологічної безпеки в населених пунктах, на рекреаційних територіях та курортах	36
§ 8. Види правових режимів екологічно уражених територій	46
Список нормативних актів та літератури	59
Контрольні питання	62

РОЗДІЛ III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ РОЗМІЩЕННІ, ПРОЕКТУВАННІ, БУДІВНИЦТВІ, РЕКОНСТРУКЦІЇ, ВВЕДЕННІ В ДІЮ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

§ 1. Загальна характеристика екологічної безпеки в галузі промисловості	63
§ 2. Забезпечення вимог екологічної безпеки при розміщенні та проектуванні промислових підприємств. Оцінка впливу на навколишнє середовище	66

§ 3. Забезпечення вимог екологічної безпеки при будівництві та введенні в експлуатацію промислових підприємств.....	68
§ 4. Забезпечення вимог екологічної безпеки при експлуатації промислових підприємств. Екологічний паспорт. Ліміти використання природних ресурсів	72
§ 5. Контроль за додержанням промисловими підприємствами вимог екологічної безпеки.....	76
§ 6. Обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення діяльності промислових підприємств у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища	79
Список нормативних актів та літератури	81
Контрольні питання	83

РОЗДІЛ IV. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ЩОДО БЕЗПЕЧНОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТОКСИЧНИМИ ХІМІЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ, ЗАСОБАМИ ЗАХИСТУ РОСЛИН, МІНЕРАЛЬНИМИ ДОБРИВАМИ, НАФТОЮ ТА НАФТОПРОДУКТАМИ

§ 1. Загальна характеристика небезпечних токсичних хімічних речовин: юридичні ознаки та класифікація. Правове поняття хімічного забруднення.....	84
§ 2. Особливості правового регулювання застосування мінеральних добрив, пестицидів та агрохімікатів, нафти та нафтопродуктів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів.....	89
§ 3. Правова охорона навколишнього природного середовища при застосуванні небезпечних хімічних речовин та інших препаратів.....	100
Список нормативних актів та літератури	103
Контрольні питання	107

РОЗДІЛ V. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

§ 1. Відходи як об'єкт правового регулювання	108
§ 2. Правова класифікація видів відходів	111
§ 3. Правовий режим поводження з відходами	115
§ 4. Особливості правового регулювання екологічної безпеки у сфері поводження з радіоактивними відходами.....	120
Список нормативних актів та літератури	124
Контрольні питання	126

РОЗДІЛ VI. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ДЖЕРЕЛ АКУСТИЧНОГО, ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО, ІОНІЗУЮЧОГО ТА ІНШОГО ШКІДЛИВОГО ВПЛИВУ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ.....

§ 1. Загальні засади правової охорони навколишнього природного середовища від негативного впливу фізичних чинників.....	127
§ 2. Організаційно-правові заходи з охорони навколишнього природного середовища від негативного впливу фізичних чинників.....	136
§ 3. Посереджувально-охоронні заходи у сфері забезпечення екологічної безпеки та охорони довкілля від негативного впливу фізичних чинників	147
§ 4. Правове регулювання екологічної безпеки в межах населених пунктів від негативного впливу фізичних чинників	152
Список нормативних актів та літератури	163
Контрольні питання	166

РОЗДІЛ VII. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТРАНСПОРТНИХ ТА ІНШИХ ПЕРЕСУВНИХ ЗАСОБІВ І УСТАНОВОК ЯК ДЖЕРЕЛА ШКІДЛИВИХ ФІЗИЧНИХ ВПЛИВІВ

§ 1. Загальні засади забезпечення екологічної безпеки транспортних та інших пересувних засобів і установок як джерела шкідливих фізичних впливів	167
§ 2. Правові заходи у сфері забезпечення екологічної безпеки транспортних та інших пересувних засобів і установок як джерела шкідливих фізичних впливів.....	174
Список нормативних актів та літератури	179
Контрольні питання	181

РОЗДІЛ VIII. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯДЕРНОЇ ТА РАДІАЦІЙНОЇ (РАДІОЕКОЛОГІЧНОЇ) БЕЗПЕКИ

§ 1. Загальна характеристика правових засад забезпечення ядерної та радіаційної (радіоекологічної) безпеки: поняття та особливості	182
§ 2. Правові заходи забезпечення радіаційної безпеки: поняття та класифікація.....	186
§ 3. Особливості державного регулювання безпеки використання ядерної енергії	194
§ 4. Права громадян та їх об'єднань у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки.....	198
§ 5. Радіоактивні відходи: особливості режиму поводження з ними.....	201
Список нормативних актів та літератури	209
Контрольні питання	211

РОЗДІЛ ІХ. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІД НЕКОНТРОЛЬОВАНОГО ТА ШКІДЛИВОГО БІОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ..... 212

§ 1. Загальні правові вимоги щодо забезпечення біологічної та генетичної безпеки: поняття та види, особливості.....	212
§ 2. Сфери застосування генетично модифікованих організмів і потенційні ризики, пов'язані з їх використанням.....	217
§ 3. Особливості правової регламентації дозвільної діяльності, контролю та нагляду за дотриманням екологічних вимог у сфері забезпечення біологічної та генетичної безпеки	233
§ 4. Специфіка юридичної відповідальності за порушення вимог екологічної безпеки у сфері біологічної та генетичної безпеки	240
§ 5. Міжнародне співробітництво у сфері забезпечення біологічної безпеки: Картахенський протокол та інші міжнародно-правові акти.....	246
§ 6. Перспективи розвитку законодавства України у сфері забезпечення біологічної безпеки	254
Список нормативних актів та літератури	257
Контрольні питання	261

РОЗДІЛ Х. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЩОДО ВІЙСЬКОВИХ, ОБОРОННИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 262

§ 1. Нормативно-правове регулювання екологічної безпеки військової діяльності.....	262
§ 2. Поняття, мета, особливості забезпечення екологічної безпеки Збройних Сил України	266
Список нормативних актів та літератури	272
Контрольні питання	275

РОЗДІЛ ХІ. ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ..... 276

§ 1. Поняття, ознаки, особливості та види правопорушень у сфері екологічної безпеки.....	276
§ 2. Види юридичної відповідальності за порушення вимог законодавства про екологічну безпеку	282
Список нормативних актів та літератури	292
Контрольні питання	293

Передмова

Правове регулювання екологічної безпеки в Україні є сьогодні одним із найважливіших питань розвитку суспільства, в якому життя і здоров'я людини, її честь, гідність, недоторканність та безпека виступають найвищою соціальною цінністю.

Перспективи формування правової держави, особливо у сфері забезпечення екологічної безпеки людини, багато в чому залежать від спрямування національної екологічної політики, стану екологічного законодавства та відповідної правосвідомості не лише представників усіх ланок управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального природокористування, а й фахівців-правників, самих громадян, які зацікавлені у збереженні безпечного стану довкілля.

Отже, на сучасному етапі право екологічної безпеки цілком обґрунтовано стає одним із актуальних напрямів наукових досліджень та складовою еколого-правових навчальних дисциплін. Проблемам правового регулювання екологічної безпеки в Україні присвячений і запропонований навчальний посібник.

Необхідно зазначити, що автори цієї роботи не ставили за мету розкрити і дослідити весь спектр концептуальних підходів та заходів, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки, оскільки багато з них не охоплюються форматом навчального посібника. Увазі читачів запропоновано комплексний аналіз сучасного стану законодавства з питань забезпечення радіаційної, біологічної та генетичної безпеки, захисту населення від негативного впливу фізичних чинників довкілля, безпеки у сфері поводження з відходами, хімічними та іншими небезпечними речовинами тощо. Досліджені також правові шляхи вирішення актуальних екологічних проблем у царині безпеки господарської й оборонної діяльності та інші питання.

Перейти на сайт →